www.svoboda-news.com

Published and Distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 203. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 31-го СЕРПНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 203. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, AUGUST 31, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У ВЕСТ ВЕРДЖІНІЇ ЩЕ НЕМА СПОКОЮ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 29. серпня. — Губернатор стейту Вест Верджінія знов телеграфічно просив президента Гардинга прислати йому федеральних військ на заведенє спокою в страйковім окрузі.

Телеграма губернатора представляє події так, що з того виглядає, немовби ситуація в страйковім окрузі виглядає тепер інакше, як вона виглядала, як там був висланий президентом ґенерал Бендголц, котрий вже покинув округ в суботу і поїхав до Вашінґтону з рапортом до президента. Губернатор оповідає президентови про стички межи стейтовою поліцією та демонстрантами проти воєнного стану. Після його телеграми, в суботу коло Шарплес ґрупа з півтора тисячі демонстрантів відмовила послуху стейтовій поліції, котра приказала їй розійтися. В суботу вечером прийшло до стрілянини межи патрулею стейтової поліції і війська та відділом збройних людий, підчас котрої погибло трох людий. В той самий час збройні люди схопили в полон пятьох урядників з Логен Кавнті і держать їх ще й досі як полонеників. В инших місцях ріжних округів стейту ходять збройні люди, якими доводять люди з чужих стейтів, як з Иллинойс, Кентакі, Огайо. Сі збройні відділи грозили урядникам союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка), як сі просили їх розійтися. З ріжних майнерських осель виходять великі громадки збройних людий, щоби піти демонстрацією на Мінго. На основі сих фактів губернатор висказує побоюваня про житє і майно горожан і просить вислати йому як найскорше федеральні війска на поміч.

ГУБЕРНАТОРСЬКІ ВІДОЗВИ ПРИЧИНОЮ ЗАНЕПОКОЄННЯ.

В цілій околиці панує занепокоєнне в наслідок відозви губернатора стейту Вест Верджінія, котрий каже, що в кількох округах стейту волочаться мародери, котрі не хочуть розійтися, ані зложити зброї. Після заяви губернатора таких банд має бути богато в околиці місточка Блер і Шарплес. На їх чолі стоять люди з других стейтів, а саме: Луис Едемс з Індіяни, Френк Батс з Иллинойс, В. М. Гудман з Иллинойс, Майк Кестров з Огайо, Ед. Секор з Кентакі і Луис Сиклі з Індіяни.

Губернатор каже в своїй заяві, що імена сих провідників вказують, що провідники Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, Джан Луис не завдав собі богато труду, щоби наклонити демонстрантів розійтися домів.

З Джефріс прийшла вістка, що на два „гнізда" машинових крісів, уставлених стейтовими військами, напали громадки збройних людий і острілювали їх через довший час. Чи були які випадки від стрілянини, не говориться. В кождім „гнізді" було по 40 жовнірів.

З ріжних других місцевостий доносять про взаїмну стрілянину межи жовнірами і стейтовою поліцією а демонстрантами і майнерами. В Перівил в Канавга Кавнті, вибух набій динаміту, який знищив дім суперінтендента копалні вугля.

ДУИС ВІДПОВІДАЄ ГОВЕРНОРОВИ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 29. серпня. — Джан Л. Луис, президент Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, видав нині заяву у відповідь на заяву вест-верджінського губернатора Моргана, котрий обжаловує його в публичній заяві, що він не подбав як слід запобігти демонстрації майнерів в страйковім окрузі Вест Верджінії.

Луис заявляє, що він дуже радий помогти губернаторови в кождім чеснім зусиллю з його боку завести пошанованє для стейтових і федеральних законів в стейті Вест Верджінія. Як перший крок до сего Луис уважає розброєнє приватних детективів компанії Болдвин-Фелтс, які тепер заступають публичні власти в страйковім окрузі. Опісля треба примусити їх, щоби вони зложили все воєнне оружя, яке до них належить, а саме: кріси, рушниці, ручні стрільні оружя, машинові кріси, легку пільну артилерію і панцирові автомобілі. Розброєнєм сеї приватної армії розбиває ґубернатор зробить дійсно перший крок до покінчення приватної війни в страйковім окрузі Вест Верджінія.

ОБЖАЛОВУЮТЬ МАЙНЕРСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ ЗА УБИЙСТВА.

ВІЛЕМСОН, Вест Верджінія, 29. серпня. — Спеціяльна велика лава присяжних суддів постановила обжаловати С. Ф. Кінея, предсідателя Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, Фреда Мунея, секретаря сеї самої організації і С. Г. Вортмана, межинародного організатора майнерської юнії, за участь в убийстю Амброзія Гуслина і Дена Гвита, котрі погибли підчас дводневної стрілянини межи страйкарами і приватними детективами, що відбувався коло половини мая сего року. Кромі сього обжаловано Давида Роба, межинародного організатора майнерів, за „участь перед вчинком" в убийстві стейтового жовніра Мекмалена, що погиб в червни „стоячи на сторожі.

ЮНІЇ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНОСТЮ ЗЕЛІЗНИЦЬ, АЛЕ НЕ БАЧУТЬ НАДІЇ НА ПЕРЕВЕДЕННЄ ЇЇ.

АТЛЄНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 29. серпня. — Виконавчий уряд Американської Федерації Праці на своїм засіданню радив над аґітацією за державною власностю зелізниць. Уряд заявився за сею власностю і рішив вести в тій справі живу аґітацію, але рівночасно висказав свій сумнів щодо успіху сеї аґітації в найблизчий час, бо всі юнії тепер заняті боротьбою проти обнижування робітничої плати.

ГАРНИЙ ВРОЖАЙ КОЛО САСКАТУНУ.

САСКАТУН. — Коло Саскатуну жнива в повнім руху. Врожай такий гарний, якого не було ще від 1915 року. Видаток пшениці 40 і 45 бушлів з акра а пересічний в цілій околиці около 25 бушлів. Північні дістрікти провінції Саскачевану будуть мати такий самий видаток.

ПОВІСИВСЯ ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД СУДОМ.

САСКАТУН. — Пилип Сочовський, котрий мав ставати перед суд за напад на молоду дівчину, повісився на поручу сходів. Сочовський був секцийним форманом в Екс. При нім знайдено лист, в якім просить продати весь його маєток і гроші післати його родині в старім краю.

МЕНОНІТИ ВИЇЗДЖАЮТЬ З КАНАДИ ДО МЕКСИКО.

РЕДЖАЙНА. — Довго предсказуваний відїзд Менонітів з Савкачевану начнеться сейчас по жнивах. Перша партія буде складатися із Старокольоністів Менонітів з дистрікту Ростерн. Двох менонітських представників повернуло з Мексико, де закупили великі простори землі і вже заплатили першу рату в висоті 40 тисяч долярів. Всі приготовання до відїзду кольоністів покінчені Менноніти закупили 500 шатер в яких будуть мешкати в початках на новій землі. Земель тепер не продають, але чекають на ліпшу ціну.

ЯК В ПОЛЬЩІ БЕЗПЕЧНО ЖИТИ!

День у день приносять всі ґазети нові вісти про крадіжи, убійства, підпали, напади, рабунки. Ціла молода республика аж кишить від бандитів і злодіїв. Не брак їх і в Східній Галичині, ще більше на Мазурах, але вже найбільше розпиноцилися вони в Королівстві (яке було під Росією) в люблинській ґубернії. Там ніхто непевний свого життя і майна. В тій ґубернії бушує вісім розбійницьких банд, про які знають всі мешканці і жандарми але не можуть собі дати з бандитами ради.

Банди мають своїх герштів — польських хлопів, з яких найзухвалійші є Курок і два брати Левандовскі. Їх ватага має 24 люда. „Працюють" по домах, але головний їх заробок на дорозі з Замостя до Зверинцьця; хто туди їде, певно буде обрабований. Ніхто навіть не боронитьcя, бо тоді вбили би його а так лиш заберуть гроші тай обдерутъ.

Люде держать в дома більшу грошеву суму на поготівлю, щоби в разі нападу окупитися. Раз напали бандити на якогось Баконського а довідавшися, що він бідний, казали йому вступити до їх банди. Жандармерія не порадить нічого, лише остерігає, що бандити мають напасти, а тоді люди цілу ніч не сплять, чекають, щоби відкупитися і збутися бандитської гостини.

Банди множаться з дня на день, бо пропонують в людей більше гроша за продане збіже.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В ЧЕРНІВЦЯХ ПОЧАЛИ ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК.

Пишуть нам з Чернівців: Вже четвертий тиждень, як Румуни арештували українських студентів, виділових академічного товариства „Союз" і до сьогодня держать їх в арешті бо — мовляв — слідство ще не покінчене. Тому, що минув вже досить довгий час і держать їх дуже строго і заборонюють читання і т.п., та тому, щоб прискорити закінчення слідства і засудження чи увільнення, почали всі арештовані: Козак Павло, Буцура Василь, Дудич Іван, Кокотайло Юрій, Підгуляк І., Дмитрюк Юрій, Русняк В. дня 1. серпня с. р. голодовий страк.

НОВІ ПОДАТКОВІ ТЯГАРІ В НІМЕЧЧИНІ

Нові податкові тягарі в Німеччині доходять до небувалої висоти: нпр. податок від цукру підвисшено з 14 на 100 марок від 100 кґ., від горівки з 800 на 4000, від пива чотирократно, від вугля до 30% вартости його взагалі і т. д. Так ратується нарід, що хоче вдержати свою державність. Український загал може заступити не тільки добровільним оподаткуванням себе на державні цілі.

ПАСИВНИЙ ОПІР УКРАЇНЦІВ ПРОТИ ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

„Ґазета Поранна" подає: військових справ з 30. червня заряджено, що всі урядники річипосполитої польської, — української, німецької та жидівської народности, замешкалі на теріторії Східної Галичини, є обовязані до військової служби, бо через вступлення до державної служби набули польське горожанство. Супроти цього політичні власти видали зарядження, що всі урядники тих народностей, уроджені в рр. 1885—1902 мають ставитися до військового перегляду в часі від 25. липня до 16 серпня ц. р.

Хоча визначений до перегляду термін уже кінчиться, перед побороводю комісією ніхто з обовязаних не явився, одначе виконують далі урядничу службу. Українці зразу наміряли резиґнувати з посад, але на зазив преси, покликуючоїся на внесений протест, полишилися на своїх становищах".

ЗАГАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК ПРАЦІ В БОЛГАРІЇ.

Болгарський уряд впав на мудру гадку і видав закон, що всі горожане від 18 до 48 р. життя обовязані якийсь день або тиждень в році працювати фізично для держави. Це так званий податок праці. Дуже гарні вислоди такої праці видно на селі, де ронаправлювано мости, дороги, поколано рови і т. д. а те все без ніякої заплати з державної каси лише з патріотизму горожан. Зарядженo було також „тиждень праці" для шкіл, 600 тисяч дітий виконувало один тиждень всякі легкі роботи в хосен убогої молодіжи. Їх праця принесла 100 мілїонів левів доходу.

ПОЖАРИ В ГАЛИЧИНІ.

Від страшної спеки на Лемківщині лучаються часті пожари. Коло Манева згорів до тла великий ліс. Від іскор льокомотиви на шляху з Лупкова до Тісної згоріло збіже на полях і сяги дров вздовж зелізниці.

Велика пожежа вибухла в камеральному лісі в Ворохті, недалеко залізничої стації. Пожежа тревала 5 днів і щойно сильний дощ погасив її. Також вибухла пожежа лісу в Тартарові.

СМЕРТЕЛЬНИЙ ЗАКЛАД.

Листоноїм Грабчинські в Варшави заложився з своїми товаришами, що випе 6 склянок горівки, 3 літри пива і зїсть 15 яєць. Заклад цій виграв, але заплатив за нього життям. Непритомного привезли його пяні товариші до дому, а на другий день Грабчинські помер серед страшних мук в шпиталі.

УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ КОШИЦЯ.

Після донесень з Відня, О. Кошиць формує у Празі новий склад капелі, з якою має виїхати в нове музичне турне по Европі, а також до Америки і Японії. В склад капелі Кошиць запрошує кращих співаків українських хорів і співучих товариств за кордоном.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ЛЮБИЧІ.

З неділі на понеділок вибухла страшна пожежа в Любичі, пов. Рава руська яка знищила около 60 сільських господарств з цілим цегорічним збором. Бідніщі люде в розпуці хотіли скакати в огонь, щоби в його обіймах найти смерть і зробити кінець своїм мукам. Лише завдяки сусідам удалося їх повздержати від цего розпучливого кроку.

ЛИСТ ЛЄНІНА ДО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН

Ленін звернувся до українських селян з листом, в якому між иншим говориться ось що:

„Україна має в сьому році обильні жнива. Противно, селяне над Волгою переживають голод, якого не була від 1891 р. Надвожанські простори очікують помочі від українських селян. Нехай не буде на Україні такого, хтоб не дав своєї надвижки збіжа для голодуючих, які навіть не мають зерна на осінні засіви. Кождий округ богатої України повинен вислати делеґатів над Волгу, щоб пізнати потреби голодуючих і помогти їм.

ВІСТИ З БОГОРОДЧАНИ.

В Богородчанах переповнені всі уряди здемобілізованими леґіоністами, які забираються до аґітації в цілі приєднання населення до угодової політики. Прийхав сюди славнозвісний Михайло Яцків, щоби відпочати по „трудах" на свой батьківщині і набратися натхнення до дальшої праці. Мимо всего уряди не приймають письм з українській мові а урядники переодягаються в селянський одяг і ходять в церкву підслухувати, чи священик не „аґітує?

НІМЕЦЬКЕ РОБІТНИЦТВО В ОБОРОНІ РЕПУБЛИКИ

БЕРЛІН, 29. серпня. — Німецькі робітничі товариства, які числять около 11 мілїонів членів, що належать в части до загальних, в части до самостійних організацій — повідомили німецького канцлера Вірта, що вони є готові відперти всякий атак, зміряючий до повалення німецької републики.

Також соціялісти групи більшости і так звані самостійні соціялісти поставили жадане до правительства, щоби з цілою безоглядностю виступило проти тих елементів, що є відповідальні за всякі протиреспубликанські кнування і махінації, яким треба приписати вбийство Ерцбергера.

Німецьке правительство видало проклямацію до народа, в якій зазначує, що в хвилі, коли цілий німецький народ станув до творчої праці, щоби направити ті моральні і матеріяльні шкоди, які заподіяла війна — невідповідальні чинники розпочали зажерту і безсовісну аґітацію, щоби повалити німецьку республику, яка є основою нового державного життя німецького народа.

Німецьке правительство заповідо в проклямації, що з цілою строгостю буде подавлювати аґітацію — словом і письмом — з боку німецьких большевиків, щоби охоронити правний лад і порядок в Німеччині та нову німецьку конституцію і німецьку республику.

ПОВСТАННЄ В ІНДІЯХ—ГРІЗНЕ.

КАЛІКУТ, Східні Індії, 29. серпня. — Вправді наразі вдалося британській армії опанувати околиці Східних Індій, де вибухло повстанне, однак британське правительство є сего свідоме, що небезпека поширення повстання на дальші части Індійської Імперії ще не пройшла і з сего погляду виходячи, правительство робить свої дальші воєнні приготовання.

Доси повстанне було зльокалізоване в провінції Малябар.

Причиною повстання була пропаґанда індійських націоналістів, релігійний фанатизм і аґітація з боку магомеданських проповідників, які перед магомеданськими племенами Індій представили британське правительство головним виновником упадку Туреччини. Таку причину подає британське правительство.

Однак індійські націоналістичні круги представляють повстанне в Індіях як початок загального повстання всего населення Східних Індій, щоби 400 мілїонів Гіндусів увільнити раз навсе від влади і визиску Англії.

Індійські націоналістичні круги кажуть, що ще тепер, мимо численних англійських воєнних експедицій, під контролею повстанців знаходиться територія величини 20 тисяч квадратових кільометрів, з 2½ мілїоновим населенням.

Індійські націоналісти отверто признають, що ще далеко до остаточного повалення англійського панування в Індіях, однак початок до сего вже зроблений найновійшим повстанням, яке вже має свою ясно поставлену ціль.

СОВЄТИ РОЗВЯЗАЛИ КОМІТЕТ ГОРКОГО.

МОСКВА, 27. серпня. — Совєтське правительство розвязало Всеросійський Ратунковий Комітет, який складався з членів ріжних партій і на якого чолі стояв Максим Горкий.

Причиною було се, що управа Комітету, проти волі совєтського правительства обстоювала при тім, що вона випле своїх членів заграницю, щоби для ратункової акції в Росії приєднати поміч заграничних країв.

Совєтське правительство декретом з 18. серпня, наказало цілій управі, сейчас виїхати в околиці, дїткнені голодом, для розпочаття ратункової акції.

(Днїсним поводом, длячого совєтам солею в оці був всеросійський надпартійний ратунковий комітет, була ся обставина, що сей комітет міг дійти до великого впливу в Росії, тим більше, що зграниця радше відносилабся до сего комітету, чим до совєту червоних комісарів. Комісарі побоювалися, щоби з часом їх власть не перейшла в руки сего комітету, тому його розвязали. Але чи се комісарів вратує — велике питанне. — Зам. Ред.)

ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ В ПРАЗІ.

Невиносимі відносини в західній і східній Україні — пише чеська „Трібуна" — вигнали масу українських студентів до Чехії. Судьба їх не краща від російських, про які стараються ріжні чеські і російські організації. „Тепер — пише „Трібуна" — повстає в Празі окремий чесько-український комітет, що візьме ту акцію в свої руки. Почин дали професори університету, журналісти і робітники. Чеська суспільність мати-ме тепер нагоду направити ту кривду, якої допустилася супроти Українців. Мало хто знає, як важко, але чесно, бореться українська молодїж зі своїм важким положенням. Щоби вижити, мусіла працювати при будовах і виконувати найтяжші праці, яких не хоче підніматися наше робітництво. А в викладових салях є найпильнійшими і найкращими учениками. Не можна забувати, що 50.000 чеська армія леґіонерів на Україні через довгий час жила з щедрої руки українського люду".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: ПЕРЕДПЛАТА
Three cents the copy. Поодиноке число три центи.
One year ..... $ 7.00 На рік ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75 На пів року ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00 На три місяці ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates. В Джерзи Сити і заграницею.
One year ..... $10.00 На рік $10.00
Six months ..... $ 5.00 На пів року ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75 На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платяться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ДВА ФРОНТИ.

Вся большевицька преса тепер занята двома справами: перше, вибілюванням большевицького уряду. Доказують через 30 днів в місяцю, через сім днів в тижні, доказують в день і в ночи, що посуха, і засуха, і пересуха винуваті за голод. Доказують, гейби люди нігде нічим більше не займалися, лише доказуванням, що за голод відповідають большевики. Нагадуєть відома звичка злодіїв, що піймані недалеко місця вчинку, самі плещуть: То не я вкрав! То не я!

Такий зовнішний фронт московського большевизму. Другий большевицький фронт в теперішню хвилю се внутрішний: заманити московських робітників і селян, щоби піддержували московських большевиків мимо всего знищення сільської і фабричної господарки, мимо нужди і голоду, мимо всеї руйнації. З тою ціллю на оці московських селян бомбардується вістками про наближаючуся нову авантуру московських монархістів, страшиться новим походом московської шляхти і князів. Час від часу пускаєть в рух чутки про зброєнне Петлюри раз Польщею, то знов Англією, то знов Францією. Кождого тижня хоч раз в кождій большевицькій газеті появляєсь алярмуюча стаття про нову затію ворогів Росії і новий заклик до селян не даватися, держатися, боронити вітчини.

Рівночасно з тим большевицькі газети містять довжезні звідомлення, звичайно брехливі, про те якто за старанням московських большевиків пролетаріят по всему світу йде на поміч голодуючій Росії, та міститься довжезні листи, заклики, сідозви, апелі і прикази до українських селян ратувати свого московського брата перед загибелю. Ще робота на всі боки. Потапаючий, щоби вратуватись, і за бритву ловиться.

УРЯД І БЕЗРОБІТТЄ.

Нарешті уряд взявся до акції для зарадження безробіттю. Заява міністерства каже:

„Се незрозуміла справа, що Америка, з її надміром поживи і одіння, з її домами, хоч переповненими, але все таки маючими подостатком топлива, малаби позволити на якнебудь терпіння тих, що хочуть працювати. Ми мусимо заздалегідь приготовити щось такого, що не допустилоб до таких терпінь."

Що думає робити уряд для осягнення сего красного заміру?

Департамент торговлі подає до відома, що президент Гардинг припоручив йому приготовити конференцію в справі безробіття. Се конференція має відбутися в як найблизчім часі у Вашінґтоні, а в склад її мають входити люди з усіх околиць Злучених Держав та з представників усіх промислів. У виборі учасників департамент торговлі має співділати з департаментом праці. Ціллю конференції має бути передовсім розслідити, до яких розмірів дійшло безробіттє в Злучених Державах; далі, як воно розділене, себто кілько безробітних є в поодиноких промислах і в поодиноких округах; далі, поробити предложення і пропозиції щодо поширення робіт і зменшення безробіття в надходячу зиму, а кромі сього нарадитися пирше над способами, якими можнаби взагалі поправити рух в промислі і торговлі і довести до нормальних часів.

Перша заява міністерства торговлі не входить в дальші подробиці, як вона думає урядити згадану конференцію. Лише в однім місци мимоходом говориться, що уряд дістав ріжні пропозиції від підприємців, губернаторів стейтів і міських урядників. Як відомо, американські юнії на своїх ріжних конференціях робили не раз і не два ріжні предложення в справі безробіття, і тому дуже дивно, що уряд не дістав ніяких предложень від зорганізованих робітників.

На другий день прийшло поясненнє сього дивного переочення. Сим разом самий секретар (міністер) торговлі Гувер заявляє, що він не допустить, щоби на конференції дійшло до якої суперечки межи капіталістами і робітниками. Правда, представники юній будуть допущені, але уряд, котрий сю конференцію уряджує, не дозволить ніякій стороні робити такі предложення, які моглиби внести незгоду на конференцію, які моглиби стати предметом спору межи підприємцями і юніями представниками. Такими справами уважає Гувер такі питання, як справу „отвореної" чи „замкненої" фабрики (признання юній), справу робітничої заплати і справу умов праці.

Рівночасно заявив Гувер, що конференція малаби початися десь коло половини вересня, а складатися має з не більше як 15 до 25 осіб, бо уряд стоїть на тім, що лише конференція нечисленна зробить більше добра, як велика. На конференції мають бути представники всіх великих промислів, а вибирати їх треба так, щоби були заступлені всі части краю, і мужини і женщини.

Гувер заявляє наконець, що уряд дивиться на справу безробіття як на справу людяности, а не справу народної господарки. Тут власне лежить ціла небезпека для сеї конференції. Коли справу безробіття будуть трактувати як справу гуманітарности, а не справу, що глибоко звязана з нинішним суспільним ладом і з теперішним економічним положенням світа, та коли ще до того заборонитися всяку дискусію на справи, нерозривно звязані з безробіттєм, як приміром якраз три справи, згадані Гувером, то конференція дуже легко може покінчитися тим, що ухвалить не дійсну заряду на безробіттє, але якусь полекшу, в роді зупової кухні. Така конференція булаби ще більшим національним скандалом для Америки, як те скандальне безробіттє, на яке засуджені американські робітники в сім краю обильности.

ПОЛЬЩА ЗНОВ ОБІЦЮЄ УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЧИНІ „АВТОНОМІЮ".

(Від власного кореспондента).

Скільки разів заноситься на те, що держави антанти можуть приступити до порішення справи української Галичини, — в Польщі все тоді виринають ріжні проекти, які мають державам антанти доказати, що Польща сама найліпше полагодить справу Східної Галичини.

Два рази приступала вже Польща до заложення українського університету: раз в осени 1919 р., другий раз в зимі 1920—21 р. Очевидно, українського університету Польща не заложила. Що більше, польські уряди зперечують навіть істнованнє української мови, кажучи, що вона є тільки „місцевим говором населення східних повітів Малопольщі".

Вся реклама про плян заложення українського університету мала тільки доказати державам антанти, що коли Польща так сама дбає про Українців, що закладає український університет, то держави антанти можуть спокійно оставити українську Галичину під Польщею.

Тепер Польща знов боїться, що втратить українську Галичину. Занепокоїло її відоме рішенне Ради Союза Націй з 23. лютого с. р. Потім в червні с. р. англійське правительство в дипльоматичній дорозі звернулося до польського правительства з запитом, на якій підставі Польща адмініструє Галичину як свою провінцію, заводить там свої закони і т. д., коли вона уповажнена тільки до військової окупації Галичини. В кінці 6. липня с. р. льорд Роберт Сесіль виступив в англійській палаті громад з запитом про правний стан Галичини, на що англійський премієр Ллойд Джордж відповів так само, як перед тим рішила Рада Союза Націй (Про запит льорда Роберта Сесіля і відповідь Ллойда Джорджа я писав Вам в окремій статті).

При тім усім ясна річ, що після рішення справи Горішного Шлеска мусить надійти час на рішенне справи Галичини.

Все те занепокоїло Поляків, і то так дуже, що вони аж заговорили про те, що Польща сама повинна дати Галичині таку широку автономію, щоби держави антанти не бачили потреби самі рішати справу Галичини.

Деякі польські часописи (пр. консервативний „Час" і соціялістичний „Напшуд", оба в Кракові) так налякалися, що пишуть, що Польща мусить брати собі примір з Англії і полагодити справу Галичини так само великодушно, як Англія збирається полагодити справу Ірляндії. Бо инакше — побоюється „Напшуд" — прийдеться Польщі втратити „сю прастару польську землю".

Видно, справді великий страх упав на Поляків, коли вони вже не стараються викрутитися ніверситетом, але заговорили про автономію, і то таку широку, що дорівнувала би ірляндському „гом рул".

Рівночасно Польща шукає якось групи Українців, яка почала би з Польщею переговори про автономію. Доносять про се галицько-українські часописи, з яких виходить, що в сій справі польське правительство зверталося навіть до генерала Тарнавського, бувшого команданта галицько-української армії, який знаходиться в польськім полоні.

Така українська група була би для Польщі очевидно дуже бажана. Тоді Польща сказала би антанті: „Українці говорять безпосередно з нами, отже ми самі між собою полагодимо справу Галичини".

Одначе ясна річ, що такої групи серед Українців Польща не знайде.

Не треба аж доказувати, що Польща своїм проектом автономії хоче тільки піддурити як Українців так і держави антанти. Польща цілі століття панувала як над українською Галичиною так і над иншими українськими землями, отже мала досить часу полагодити польсько-українські відносини.

Тай українській Галичині, як би була хотіла, вже мала час „надати широку автономію". А замість того дала й розстріли, шибеницї, тюрми, табори інтернованих, голод, тиф і кольонізацію.

Та як би Польща й дійсно хотіла полагодити справу Галичини через якусь — хоч би й дійсно найширшу автономію, **то український нарід ніколи на се не може згодитися.**

Ми не хочемо належати до польської держави, не хочемо, щоби Поляки називали наш рідний край „прастарою польською землею".

Український нарід не хоче ніякої залежности від своїх сусідів, він хоче бути вільним, самостійним, незалежним господарем на своїй землі.

Український нарід має таке саме право до незалежности як усі инші народи і не проміняє сього права, за яке згинули його найліпші сини, за ніяку „совечивцю" автономію під чужою державою.

Польський страх перед утратою української Галичини свідчить про те, що справа визволення сього українського краю з польської неволі знаходиться на добрій дорозі.

Треба нам тільди твердо стояти при своїм, а саме, що українська Галичина не хоче бути під Польщею, тільки домагається визволення зпід Польщі.

Треба підперти акцію правительства української Галичини, яке домагається від держав антанти усунення польської окупації і привернення незалежности краю.

Польща вже надоїла цілому світови своїм ненажерним змаганнєм до загарбування чужих земель. Треба нам витревати при своїм, а позбудемося раз на все польського ярма.

Гайдельбер, 29. липня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Я., Гартфорд, Конн. — Пришліть нам свою повну адресу, то тоді порозуміємося, бо ми також хотіли би сю справу порішити.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

С. СЕРР, ПА. Тов. „Вільні Козаки" від. 236, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-ій годині пополудни в неділю, 4. вересня, в гали церковній при ул. Норт Ріверр. На порядку нарада справ організацийна і більшого відділу. Неявившиеся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Коваль, предс.; В. Мельник, секр.

ПОЗІР ДЖЕРЗИСІТЧАНИ!

Школа літоча Українського Народного Дому розпочинається 6-го вересня о годині 5-тій вечером. Родичі які до тепер дітий своїх не записали зволять такі вписати на 4-го вересня — се є в неділю, о годині 4-тій пополудни.

Родичі, які не вирівнали місячних оплат за школу і до Укр. Нар. Дому за минулий рік повинні се зробити на мітинґу місячнім а то 1-го вересня.

Звертається увагу, що до школи не прийметься дітий які підчас року хотіли б записатися, або таких, яких родичі заносдбують вплати. До школи прийметься однак діти таких родичів, які з причини загального безробіття не могли тимчасово платити, однак зобовязалися се зробити в будучнині.

За Український Народний Дім,
367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.

Михайло Турчинський, секретар рекорд.

КАРА ЗА ВІЙНУ.

Світова господарська кріза. — Зменшенне ввозу в вивозу по всіх великих державах. — Безробіттє. — Роля Німеччини. — Світ зі Сходу.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Хто досі сумнівався, чи є вища справедливість, чи є суд і кара на землі, той може тепер на власні очі бачити, що рука Найвищого Судді ще не покинула грішну землю на **призволяще.** Світова війна, яка була величезним злочином перед заповіддю „не убий" і перед елементарними законами людської взаємности, відгукнулась тепер **світовою господарською крізою,** причім найбільше терплять від неї ті держави, які найкраще вийшли й найбільше заробили на війні.

Відомости про **господарську крізу в Америці** докотилися вже й до Европи, й ми тут досить докладно знаємо, як стоїть справа по той бік Великої Води. Ми знаємо, що за першу чверть сього року ввіз Америки (Злучених Стейтів) упав на 798 міл. дол., а вивіз — на 659 міл. дол. у порівнанню до першої чверті минулого року; коли-ж взяти останні 11 місяців і порівняти їх з попередніми 11 місяцями (травень-квітень), то ріжниця в вивозі дасть зменшенне на 1.337 міл. долярів. Ми знаємо далі, що продукція зеліза в Стейтах виносила в минулім липні 865 тисяч тон проти 1.065 тисяч тон у червні й 3.067 тисяч тон у липні попереднього року, що кількість доменних печей в останнім місяці зменшилась на 7 проти попереднього місяця й на 226 проти місяця липня попереднього року, що денна продукція зеліза давала в минулім місяці 28 тис. тон, тоді як у місяці червні вона давала 85 тис. тон, а в місяці липні минулого року — 98 тис. тон. Ми знаємо нарешті, що **в Америці є 5 мілїонів безробітних,** а се одно вже досить красномовно показує, яких розмірів набрала там у вас господарська кріза.

Та в цілім світі справа стоїть не краще. Америка найбільше заробила на війні й тому вона найбільше терпить від наслідків світової кризи. Після Америки найкраще вийшов на війні **Япан.** Перед війною зовнішний торг Япану обертався лише в сотнях мілїонів, але за час війни він підскочив до мілярдів. Зате перед війною Япан мав торговельний білянс **активний,** нині-ж його білянс став **пасивним,** иншими словами, до війни Япан торгував з чужими державами собі на користь, а нині — собі на шкоду. Так, у 1913 р. з Япану було вивезено на 729 міл. єн, а ввезено було туди на 682 міл. єн, отже з користю для держави на 97 міл. єн, а в минулім році хоч було вивезено на 1,948 міл. єн, отже мало не втроє більше, ніж перед 7 роками, але зате й ввезено було на 2,336 міл. єн, отже кінець-кінцем держава все таки на тім **стратила** 388 міл. єн. Що до нинішнього року, то маємо відомости, що за перше півріччя японська зовнішня торговля зменшилася на половину.

Що до старенької Европи, то й тут **господарська кріза лютує з опустошаючою силою.** В Англії перше півріччя свого року дало зменшенне ввозу на 464 фунтів стерл., а вивозу — на 362 міл. ф. ст. У Франції той самий час дав зменшенне ввозу на 10.407 міл. франків, а вивозу — на 1.456 міл. франків. Те саме явище спостерігається майже по всіх не розбитих війною державах Старого Світу: в Бельгії, Голяндії, Італії, Швеції, Швайцарії, Данії. Всюди торговельний білянс кождого дня стає гіршим, причім найбільше терпить вивіз, бо **продавати нема кому, а купувати дещо все таки треба.**

Погіршенне торговельного білянсу означає те, що **стають фабрики та майстерні, банки й торговельні спілки банкротують, десятки й сотні тисяч робітників та урядників викидають на брук, зарібна платня понижується, робітничі страйки кінчаються звільненнєм робітників.** Деякі факти можуть потвердити, що се не фантазія, а тяжка й гірка дійсність. У Бельгії, напр. працюють тепер лише 8 доменних печей, тоді як перед місяцем працювало 21, а перед роком — 54. В Англії гірничі робітники мусіли згодитися на те, щоб від 4. серпня поденну платню було їм зменшено на 2 шілінги. В Ельзасі робітники металевих і текстільних фабрик не згодились працювати за зменшену платню, й тоді 20.000 робітників викинуто на вулицю. Так справа стоїть майже всюди.

Лише не в Німеччині. Може показатися дивним, що розбита війною та революцією Німеччина не тільки не є втягнена в світову господарську крізу, а навіть є в стані під нинішню скрутну хвилю розвивати й поширювати свою промисловість. Але се так. **Ще торік Німеччина мала не менше 2 мілїонів безробітних, нині-ж статистика безробітних показувала на 1. червня 358.161 душ, а на 1. липня — 316.970 душ.** Попит на індустріяльні вироби настільки зростає, що богато фабрик є змушені відсовувати на довший час доставку замовлених виробів.

Зовнішня торговля Німеччини також процвітає, хоч німецький уряд вже від якогось часу не оголошує статистики ввозу й вивозу, боячись, мабудь, щоб Антанта не наложила своєї руки на її прибутки.

Дива тут ніякого нема, бо як кріза по инших державах, так і процвітанне Німеччини суть наслідки тої самої світової війни. **Инші держави при своїй високій валюті не можуть працювати так дешево, як Німеччина при своїй низькій валюті.** В Америці, напр., робітник мусить мати денно принаймні два долляри, а може й більше, щоб так-сяк прожити з родиною, а в Німеччині робітник може дуже добре жити з родиною на 50—60 марок денно, себто на 70—80 центів. Рахуючи на американські гроші, в Берліні можна мати за 25 центів дуже добрий обід у ресторані, за 30 центів денно — гарне помешканнє з двох покоїв, за 10 долярів — порядне убранне, а 2½ доляри — добрі черевики. А **Німеччина ще навмисне обезцінює свою валюту,** щоб мати змогу ще дешевше працювати й вивозити свої вироби до держав з високою валютою й там дешевими цінами робити конкуренцію місцевим виробам.

Та головна причина нинішньої світової кризи полягає в тім, що цілий схід Европи — Україна й Росія, а там і великі простори Азії, почасти-ж і Африки, (Мароко), або зруйновані настільки, що не можуть нічого купувати, або палають в огні повстань і війн, не потрібуючи нічого купувати, хиба тільки зброю. **Світова війна ще не скінчилася,** не зважаючи на всі хитромудрі договори й умови, складені й підписані за зеленими столами. Ревуть гармати, гуркотять кулемети й рушниці, ллється людська кров — і смерть косить людей, як траву. Люде он на величезних просторах України та Росії не мають що жати й косити — тим веселійші жнива має смерть.

Зі Сходу світ! Так, тільки зі Сходу може прийти поратунок від тої господарської кризи, яка охопила всі промислові держави. Хай великі держави перестануть підтримувати гнобителя проти пригнобленого, хай вони щиро допомогуть завести лад на територіях бувшої Австрії та Росії, хай вони не тільки на папері, але й на ділі переводять політику самоозначення націй. Тоді одна Україна зі своїми 40 мілїонами людности всмокче в себе стільки виробів, що всі фабрики Старого й Нового Світу мати-муть на кілька літ праці. Иншого виходу нема.

6-го серпня. **Радянин.**

НАРИСИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Відношення голови українського радянського правительства до українського національного питання. Дуже часто закидують Раковському, що він Жид, то зрумунізований Жид, то зболгарщений Жид, то знова чистокровний Болгарин чи там Румун. Річ сама собою зівсім другорядна. Взагалі, що він чистокровний Жид. Нема в тім нічого надзвичайного, ані соромного. Для Українця одиноко важне як він ставиться до України, якої правительства він головою і як він ставиться до українського національного питання.

До мирових переговорів московського радянского правительства з українським гетьманським урядом в 1918 році був Раковський мало відомою людиною. Судьба чи воля червоної Москви поставила його на чоло московської мирової делеґації. Може цей будучий „резидент" української радянської республіки до свойого приїзду на Україну і не знав, що вона десь там істнує.

На Україні побачив він, що є щось таке на світі і з Київа почав посилати до московської „Правди" і „Известий" ряд статей про Україну й українство. Статті виробили йому славу знатока українського питання і промостили йому дорогу аж до головства Ради Народних комісарів України.

Варта пізнати, що писав Раковський про українське питання. Оригінального і нового нічого. Валуєв сказав вже це дуже давненько. „Не було, нема" (в пророцтво на своє щастя Раковський не бавився). „Селяне приходять до мене до готелю щодня, щоби я їм пояснив, що пишуть в усяких „українських" розпорядках, наказах (гарного найшли перекладача — нема, що казати)

Одно диво — як міг Раковський як що він є чесна людина, станути на чолі радянської України — тої України, в яку досі не вірить, як щось окремого, иншого як проча Росія, як міг стати на чолі українського уряду, коли ідею української вважає видумкою купки загорілців? Москві треба було ляльки — а роля навіть московської ляльки не дуже почесна. Але невмолима дійсність переконала багатьох руських „інтернаціоналістів", що Україна це видумка купки загорілців.

І цей самий Раковський, що не вірить в ніяке українство, на 4-тім Всеукраїнськім зїзді Рад хвалився, що на Полтавщині зукраїнізовано 75 проц. шкіл. Для кого? — Для селян, що не розуміють „української" мови? Чи може „зваведь українських справ" в 1918. р. за мало розумівся на тім питанню?

Історія давно дала на це свою відповідь. Навіть партія більшевиків України (що ще сьогодня уважають Україну нічим иншим як куском південної Росії, території, яку одкупували в 1918 р. Німці) вона дала з болем серця на це відповідь. Лиш на мідяним чолі Раковського ное викликало це ні одної зморщки.

„Український Вістник"

AMERICAN BLACK SEA LINE
Пасажирська лінія під американською флягою з Ню Йорку прямо до
ОДЕСИ
Вигідний і скорий
S. S. ACROPOLIS
ВІДІЄ 7. ВЕРЕСНЯ.
Pier 2, Hoboken
Найліпша справа і обсяга.
Голостність:
AMERICAN BLACK SEA LINE,
21-24 State St., New York City.

РАДЯНСЬКА ВЛАДА І УКРАЇНСЬКА МОВА

Читайте промову — звіт голови радянської України (ніколи не забувайте — „південної Росії, території, яку заняли в 1918 р. Німці) і дивуєтеся. Голова українського правительства хвалиться, що на Полтавщині зукраїнізовано аж 70% шкіл! Є дійсно чим хвалитися і то в губернії, де не-Українців є аж цілий один відсоток. Відома українська приповідка: „хвали мене ротику — бо тя розідру". Шкода, що тов. Раковський не подав заразом дати Н. К., кілько українських учителів зложило свої голови за їх саму українізацію, що він нею так чваниться.

Як ставиться українська влада і московські „інтернаціоналісти" до української мови — вистарчить сказати, що Раковський і Петровський вміють ють аж.. по одному слову по українськи. А вкінці годі собі навіть представити, як би могло пройти через їх уста слово народу контрреволюціонерів (чорносотенці казали „народу мужиків, хохлів", але воно бачите сьогодня немодерно, не з духом часу). Тай на що здалося би їм знання української мови, коли з Українцями не доводиться їм ніколи мати щонебудь до діла.

Їх прибічники й урядовці, яких до вибору як „спеців" насслала до Харкова ще бечуть і співають на „обшепонятном" „інтернаціональном" языке.

Надзвичайно знаменне — що перші кинулися до вивчення українського „нарічча" Жиди. І як ви прийдете сьогодня до якоїсь центральної установи з українським паперцем — то наперед можете знати, що перекладати його буде Жид або Жидівка. Тому рік назад, ніхто не перемонився би з вами так довго. Пояснено би вам, що у нас пишуть на „загально зрозумілій літературній мові" і на тім скінчилося би.

Сьогодня ще в губерніяльних центрах держиться московщина.

І мимоволі нагадується небіжка Австрія і боротьба о українські білети. І в „небіжці" Австрії й на „радянській" Україні українська мова була урядовою. Ріжниця лиш та — в Австрії кінчилася боротьба грошевою карою, а в найгіршім разі тюрмою, — а в „самостійній", „радянській" Україні — вона кінчиться (майже все кінчилася) смертю тих, що були такі наївні, що конституцію ухвалюють на то, щоби її переводити в життя!

Дуже характеристичне для московських „інтернаціоналістів", що як лиш заняли вони той кусочок України, на якім була розложена вимираюча на тиф Галицька Армія, то першим кроком до „інтернаціоналізування" була заміна усіх українських вивісок на залізницях „інтернаціональними"... московськими. Така була наша перша знайомість з Червоною Армією „авангарда всесвітнеї революції".

Усім тим, що кажуть, що „радянська" влада попирає українську мову й школу, поставлю одно питання: „чи і Поляки попирали також за небіжки Австрії українську мову й українську школу"?

Хочу бачити смільчаків, що притакнуть.

На шляху, що вів і веде до українізації — білють тисячі українських кістяків. Принайменше на Великій Україні того, що сказав би про добру волю московських „інтернаціоналістів" — стрінули би насмішки, кпини, а принайменше зачудування: „чи ви, добродію (вибачте я забув на смерть — „товаришу") не впали на землю з місяця".

(Укр. Вістник).

PHILADELPHIA, PA.
ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим проситься представителів всіх філядельфійських Братств і Товариств, щоби прибули на ЗБОРИ в суботу, дня 3-го вересня о 7-мій годині вечером до дому тов. Укр. Ам. Горожан, 522 H. Franklin улиця, Філядельфія. Предметом нарад буде будова памятника на могилі пок. Івана Франка і вибір нового Комітету. 03

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:
Семен Рудакевич, Михаїл Клапко, Панько Басараб, Семен Чорномаз, Роман Карбінник.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії! Се буде справедливо!

ДЛЯТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 долярів до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:
1) До Львова грошенця дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipoteczny, Pidwale 8, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленням про гроші на адресу: Ukr. Hromadzanskyj Komitet, Kuska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).
2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Otzecho-Slovakia, Europe.
3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainischen Hilfscomittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.
4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цілі також!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

КУПУЙТЕ І ШИРІТЬ „КРОВАВУ КНИГУ"

в котрій Уряд Західно-Української Народної Республіки подає частинний звіт з точними датами лицького звірства і насильства на землях галицько-Української.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 50 ЦЕНТІВ.

Для поширення інформацій межи Американцями і чужинцями про лицьку самоволю, маємо таку саму книжку в тійсамій ціні в англійській мові.

Пишіть на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

НА ВІЧУ.

Українці зібралися і радять, як помогти своїм браттям і сестрам в Галичині в боротьбі проти Польщі-наїзниці.

— Прошу о голос! — кричить щирий „Українець" Мортко Хамкес.

— Маєте голос, товаришу Хамкес, каже предсідатель.

— Товариші! Ви понімаєте, що ви не розумієте, що ви не розбираєтесь в істині міровой (світової) революції! Галицькі Українці, то буржуї; вони хотять від Польщі оторвать Галіцію, а знаєте, нащо?

— На що? — питаються вічевики.

— Для свого панства! Боронимо вас, Боже, дати цента на оторванне Галіції от Польщі, бо створите панство Петрушевичов і других капиталистов. Ви харашо раздумайте, што делаєте! Ви ідете в пропасть! Пожалуй, єсьлі Галіція будет оторвана от Польщі, то настанет у українськое панство. І такой Петрушевич, сколько гадаєте, вазьмйот рабочей землі?

— Кілько? — питаються вічевики.

— А двіста тисяч десятін! А все другії теж не меньше, а їх сотні і тисячі. Народ будет голодати, а панін будут панувати. Вот гляньте на рабочую страну Расею. У нас вся земля отдана рабочому крестянству. У нас нет панства. У нас житте!

— А чого у вас голод? — питаються вічевики.

— Не мнешайте мне! Я вам кажу, дайте деньгі нам, на міровую (світову) революцію, тагда і ваша Галіція будет вальная страна! Я канчіл!

* * *

— Прошу о голос! — кричить другий вічевик.

— Як Ваше імя?

— Я звичайний Українець, без жадних „есів" і „фьоресів"! Моє імя Іван Бігун!

— Голос має товариш Іван Бігун!

— Панове громадо! Я не є „спікер", бо я не вчився в школі, товариша Дмитришина, хтий на його „пресовий фонд" дав 10 долярів. Най їм боком вилізе! Я звичайний робітник. Навіть не вмію говорити таким високим стилем як товариш Мортко Клямкес....

— Ізвініте, моя фамілія Хамкес не Клямкес. Єсьлі вам не ізвестна, так спрасіте, а не обіжайте!

— Дарувіте, що іаіхав в вашу фамілію, але я того не мав на мисли. Але я чоловік простий, то можу помилитись, особливо, як ви, товаришу, говорите таким високим стилем, як кажете, українським, але простому чоловікови незрозумілим. Я тілько хотів відповісти товаришови Хамкесови. Наперед скажу йому, що він не розуміє, що то є буржуї. В нас, галицьких Українців нема буржуїв. В нас є хлопи, такі як я. А є також інтелігенція, але хлопська. Якби та інтелігенція працювала для буржуазії, то є для польської шляхти, то і вона була би буржуазна, але вона працює для хлопів то вона є хлопська. Ви кажете, що то пани, а я знаю, бо я їздив до Галичини і недавно вернувся до Америки, що ті, як ви, товаришу, кажете пани, ще більше бідують ніж хлопи. Є пани, але польські, а українська інтелігенція то живі трупи, в яких ще тілько очи горять любовю до свого краю і той огонь ще їх тримає при життю. Ви наперед поїдьте до Галичини, а потім будете говорити про неї. Ви її не бачили, то не знаєте і не можете говорити. Я чоловік простий, то на високих філософіях не розуміюсь. Але я вам, товаришу, дам такий приклад. Як я дивлюся на фотографії української інтелігенції в Галичині і на фотографії комуністичних комісарів в Росії, то мене одна річ застановляє. Я все питаюся: Чому ті галицькі українські пани, чи то з Калуша, чи з Долини, чи Станіслава, чи Коломиї, чи Кутів, чи як там, такі сухі і худі як щипки, що аж ляк збирає, як на ту нашу нещасну „буржуазію" погляну. Вірте мені, товариші, що тут між нами на вічу нема нікого такого сухого, як на тих пічкерах зі старого краю! А рівночасно, як дивлюся на фотографії пролетарських комісарів в Росії, то хотяй кажете, що там голод, а я бачу, що оден в одного такий випашений, череватий, годований добре, вдоволений, усміхнений, акуратно як польська шляхта. Я не знаю, може тому голод в Росії (На галі сміх). Не смійтесь, товариші, як мені не вірите, то самі погляньте на комісарів і на галицьких наших буржуїв голодників, а тоді спокійно судіть, чи я маю правду! Я би не мав відваги просити до нас до Галичини такого наприклад пана Йоффе, або Раковского, або Літвінова, або Крассіна, бо як сказав товариш Клямкес.... — Ізвініте — Хамкес не Клямкес! Я оставлю зал, єсьлі будете обіжать!

— Я дійсно не гадаю нікого ображати, але простий чоловік може помилитись, бо звичайно в науках високих не практичний. Отже я скажу, що якби я запросив товариша Йоффе або товариша Літвінова чи якого Ворикина або Боборишкина на комісаря напр. до мого повіта (він так мій як і ваш, але я там родився і маю родину), то я певний, що як тоді треба би 200,000 десятин землі, щоби його вигодувати (Голосний сміх). Добре то вам сміятись. Вам смішки з чужої лемішки, як каже народна пословиця, але подумайте, як бідний пролетаріят Надвірнянщини дасть собі раду з таким пролетарським комісаром? А якби таких комісарів наслали тьму тьменну, то хто їх нагодує?

— Гувер! Гувер! — дались чути оклики з галі.

— Кричите: Гувер, Гувер! Добре вам, товариші, кричати, але Гувер знає голодну Росію, а про нашу голодну Галичину нічого не хоче знати, хоч там голод і хороби, відколи Польща прилізла зі своїм здохлим білим орлом! Ми не ждім на Гувера, бо поки сонце зійде, роса очи виїсть! Така вже наша доля, що мусим самі себе ратувати. А як самі себе не поратуємо, то не поможе нам ані Троцький ані Гувер ані Кламкес чи там Хамкес! Я вам кажу, то всьо добре балакати і писати, аби іно не хорувати. Може кому комісар Йоффе добрий, я того не знаю, бо я простий чоловік і на висшій політиці не розуміюся. Найбільше він був добрий для Пілсудського, бо подарував йому в Ризі (аби му ригнуло!) 11 мілїонів, а в тім і Галичину з 4 мілїонами хлопів. Але я такой волю, аби в Надвірній був комісарем не Адольф Йоффе але Ясько Фірман з мого села (воно також таке моє як ваше), котрий скінчив школи в Станіславі. Бо я його знаю змалечку і знаю, що він за чоловік. Він все приїздить до нашого села і знає хлопську біду, бо вона його вивела до школів. Якби щось не тре, то я знаю, де поскажитиме. До його тата. А на пана Адольфа Йоффе, де буду скаржитись. Хиба ідм до Ленїна, але його замурували, що там пекольна сила не дістанеться, а не то простий чоловік. А заки дійдеш до його престола в Кремлю, то певно вже будеш на скарзі перед паном Богом. Я вам скажу правду, всіх слухай, а свій розум май! Я купив собі книжку під назвою „Історія України". Навмисно читаю і шукаю, чи нема там де випадку, аби нас Москалі або Поляки добром поблагословили. І присягаюсь перед вами, що нема. А зрештою, як читаєте, то самі знаєте! Чиж можна вірити Москалеви, аби він так нагло і несподівано змінив свою тисячлітну натуру? Я думаю, що не можна вірити ані Москалеви ані Ляхови. Кождий Москаль і кождий Лях ворог України. Він вам ріжну фарбу пускає, аби підманити темних хахлів, але якби ті хахли добре розумілись на московських фарбах, котрі раз є червоні то знов потім нагло стають бідосато-червоні (царські), то би не дались фарбами дурити ані темні африканські племена, котрих наїзники піддурюють і заманюють ріжними фарбами. Ми є хлопи, а не комуністи. Нам казали: „Будьте комуністами, земля буде належати до комуни, і вам всім буде як в раю". А ми казали, що ми ще попробуєм в чистилищи, а як вам, Москалі, буде красно в раю, то і ми туди доскочим. Але бачимо, що Ленін вже касує комуну і дає хлопам землю на приватну власність. Отже хто до кого йде розуму вчитись: Чи ми до Ленїна, чи Ленін до нас простих хлопів? Тепер раю вже нема, отже й нам нікуди доскакувати, але московські комуністи натомісць доскакують до нашого хлопського українського чистилища. То знак тому, що такой виграла проста хлопська правда, а не вчена комуністична. Длятого, товариші, я ще раз кажу і сто разів буду казати і кричати, аж захрипну: Не шукаймо раю ані в Москві, ані у Варшаві, але шукаймо свого добра в Києві та у Львові. І то свого добра хлопського з нашої хлопської праці, а не з фантазії і з хмари большевицької. З праці буде і для нас і для Києва, а з хмари буде се, що є тепер в Петрограді і в Москві. Самі большевики телеграфують по світі, що їх обі столиці то тепер цвинтарі. Нащо ж то обіцювати рай, а робити цвинтар? Хиба що ті московські комісарі міркували рай на землі для себе, а для народу то рай на тамтім світі. Ні, так, то вони мають правду! Я вже кінчу, бо і так забрав богато часу, хотяй навіть в гадці не мав балакати. Моя гадка була дати відповідь товаришеви Хамкесови. Шкода, що його нема, бо я хотів йому сказати так: Товаришу Хамкес, ми Українці знаємо дуже добре, що ваші комісарі з польськими панами підписали в Ризі, що Галичина не будуть відривати від Польщі! Що більше, вони навіть забовязались не допустити до жадної агітації за відірванням Галичини і загалом до жадної агітації проти Польщі. Але ми хлопи, ми Українці, там не були. Ми того не підписували і на се не присягали. Отже той мировий договір з Риги нас не обовязує. Як який редакторина, що зве себе ніби-соціялістом, вбороняє на ріжні способи той риський договір комісаря Йоффе і пана Дмовського, а лає Петрушевича за то, що він має іншу політику, то я то розумію. Його підкупили або большевики або Поляки, бо ім такої оборони потрібно. Але нас хлопів ніхто не підкупив і не підкупить. А знаєте, чому? Тому, бо нас є забогато, аби нас могли підкупити Пілсудський мусів би заставити Жидів цілу Польщу, а Троцький чи там Йоффе мусів би заставити цілу Росію, щоби вистарчило, аби нас підкупити. Вони того не зроблять, бо для них не є жаден бізнес, а зрештою і Жиди не лакомі на Польщу Пілсудського або на Росію Ленїна. Але навіть 4 тоді, якби так прийшли до нас осьтут на віче з фірою польських шмарок або Ленїнових рублів, то чи гадаєте, що вони годні нас підкупити? Ні, не годні! Не годні, бо в нас хтяй нема фірами паперових гроший, але в нас є сумлінне, яке є сильніше понад всі скарби! Ми не можемо дивитись на то, що терплять наші мами і сестри і діти в Галичині, а рівночасно помагати Польщі через напади на тото правительство Петрушевича, котре нині є одинокою ще не погаслою надією тих наших мамів, сестер і дітий в нашім старім краю! Бо якби ми навіть хотіли і вимовили таке слово, то наше, сумлінне нас торкне і стримає. Длятого ми не будем проти Петрушевича, бо ми би були проти себе і проти наших братів і сестер, котрі чекають, аби ми помогли вигнати від них каправого білого польського орла. Але противно, ми будемо підпирати правительство Петрушевича, так довго як довго його підпирає 4 мілїони хлопів в Галичині, такихсамих „буржуїв" як і ми! Я бідний, бо мав 3 тисячі долярів, але як переїхав Галичину і Польщу, то за 10 тижнів чутік до Америки, без цента. Ледви дістав тут якийсь-такий заробок. Але як могла і Польща мене ограбити з трох тисяч, то я ще осьтут дам 100 долярів на українську позичку, аби ту трабительку вигнати з нашого краю! Я не хочу, аби Петрушевич панував в Галичині, але я знаю, що і Петрушевич того не хоче. Він хоче, аби нарід самий був своїм газдою в своїм краю. Дай Боже, аби так було, як він хоче. Дай Боже, аби він старий чоловік діждався тої хвилі, що ми хлопи знов будемо собі своє право постановляти. Я би тоді запросив всіх большевиків до Галичини, щоби подивились, чи я мав правду чи ні. А я певний, що їм би ліпше подобались порядки Петрушевича ніж Ленїна, бо порядки Петрушевича будуть такі як ми схочем, а Ленїна такі, як Ленїн схоче. Отже не крутім, не вертім, але тримаймось при своїм хлопськім праві і не відступаймо! Бо хто раз відступить, то ого! Раз зіпсуєш, а 10 разів не направиш! Дивіться на наших жовнірів, що є на Чехах. Їх є щось 20 тисяч. Вони там чорно бідують вже більше як два роки. Але не уступають. Не їдуть на поклони до Ляха і не вертаються до краю. Але чекають і чекають завзято і вперто, хоч може і нелда їх гризе, і хотять піти ще раз і вмерти за той рідний край, з котрим їх лучить любов і туга і родинні узли! Ви мені скажіть, чи вони терплять для Петрушевича? Або ви вони хотять іти проти Ляха і вмерти для приємности, для роскоші? Я чув, що богато-з них, з тих голодних і обдертих молодців, вже посивіло. Чи то може також з роскоші? Ви, як маєте людське серце і людську совість, видите, яку вони дали жертву для свого і нашого краю! Ви-ж знаєте, що ті жовніри то не є польські ані чеські, але наші бідні, в подертих мундурах, але під тим мундуром є серце чисте як наше, як і ще були в наших селах в Галичині! Я їх називаю патріотами, але не себе. Я знаю, що як я за рік чи за два вернуся до краю, то я не мів би в очи подивитись ані тому Матєму Стрільцеви, що був в Чехах, ані тому, що сидів на Домбю в польських льохах, ані тому, що гинув від тифусу на Україні, а лише Божа сила його вирятувала від смерти, бо людий коло нього не було. І тому я дав 100 долярів, як буду мати, то дам більше, аби відкупити своє сумлінне перед тими, що терпіли і терплять тисячу разів більше. Але і я колись любив свій край серцем чистим, так як і вони, отже і я хочу докинути і свій даток на увільнение того краю з великого нещастя, яке впало на нього через польський наїзд. Нехай моя душа буде чиста, що я не грішний перед цілим краєм! А ви, браття, не діти, робіть, як самі знаєте!

* * *

По сій промові дались чути грімкі оплески. Плескали всі. І ті, котрі щиро зараз складали свої датки на позичку і ті, котрі боком висувались і казали: Я вже досить дав, най дають ті, що не дали. Посипались сотки людий щирих, а люди лукаві спустили очи вдолину і втікали, немовби хто їх гонив кудись, самі не знали куди. Се гонила їх нечиста совість. Вона їх вже ніколи не покине. Житимуть як скитальці, котрі все будуть втікати, але ніколи не втікуть перед нечистою совістю.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИЧІ! Заки відпосетесь до Фірми, котра називається Українцями тільки длятого, що набуть родились на Україні, або до таких, що заборгато обіцюють, ужайтесь устно або писемно до нашого Вам від ін: ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власній будинку і полагоджує висше згадані справи найтаньше, найскорше і під повною гарантією.

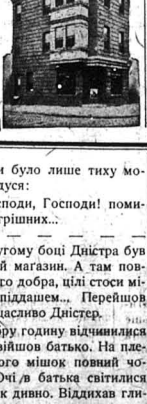

T. J. HRYCEY & CO., 329 S. 4TH ST., PHILADELPHIA, PA.

М. Л—ий.

„ШПІОН".

Жив з цього, що перевозив людей човном через Дністер. Його батько, ба й його дідо жили таксамо з перевозу. Тож любив це човно як рідну дитину. Вонож давало йому і його родині щоденний хліб. Складав грейцар до грейцаря, щоби дітям його колись жилося ліпше, як йому самому. Його радість, його смуток звязані були з цим човном. І так минали йому дні за днями...

Аж надійшла війна. Тяжко жилося йому тепер. Не було вже зарібку з перевозу. Ба й кулі почали падати небаром з обох боків ріки. Сидить він було над берегом Дністра, а там подальше гудить гармати, це неприятель острілює місточко Галич. Сидить він, опер голову ліктями на колінах, тужно споглядає на човно. Тепер воно йому не в силі помогти у нужді, ворожі кулі падуть як град.

А щож потім буде? І знова зітхнув тяжко. Потім?... Потім повмираємо з голоду. Його діти, жінка, старенький батько. Прийдеться хиба йти за жебраним хлібом.

На саму думку опали його руки на вохкий пісок. Хто зна, як довго лежав він так. Страшний свист пробудив його. Звернув зір на право... Граната розбила човно на дрібні кусні.

Сумний, дуже сумний вернув до дому.

— Не маємо вже човна! — стільки лише міг промовити.

Старий, недужий батько підвівся з постелі.

Всі стояли мовчки біля постелі старенького батька й діда.

Діти старалися потішити батька:

— Не журіться, тату, якось ми будемо жити.

Мати не могла здержати сльоз. Відвернулася й втерла рукавом заплакані очі.

Дідусь, що досі лише прислухався всему, підвів голову й мовив до сина:

— Мусимо якось зарадити біді. Коли вже годі буде инакше, я маю трохи гроша, що прискладав собі на мої похорони. Можемо два-три тижні жити з цього.

Син випрямився, не розумів слів батька:

— На які похорони?

Старий мовив спокійно:

— Щож тут дивуватися. Чую, що мої дні почислені. Що шкодить, коли тепер у цей страшний час прийдеться мені вмерти, похороните мене як найскромніше, а то й без труни. Коли вже раз смерть прийде, то й так мені у землі лежати, а вам треба жити...

Минуло два тижні. Гроші минулися також. Голод і нужда завитали до хатини. Дідусь все ще лежав наче кістяк, та вже й слова не міг промовляти.

Найстарша донечка плакала:

— Тату, я хочу хліба!

А наймолодший, чорноокий хлопчина повторяв за нею: „Тату, я хочу їсти!"

Дитина в колисці від кількох годин уже й не плакала. Безсиле, тлиніло лише очима.

Найстарший син сидів сумно на лаві й мовчав.

А тут не вільно й кроком відлалитися, щоби десь заробити бодай що то. Не вільно і кінець. Коли йтимеш куди зловлять, скажуть, що шпіон і розстріляють.

Тоді каже чоловік жінці півголосом: „Пійду, погляну, може що роздобуду".

І вийшов.

Нараз зірвався найстарший син і каже до матери:

— Мамо я пійду також!

Мати висварила його. Та він не зважав на її слова, пійшов.

Мати так і пророчала якесь нещастя. Діти розуміли журбу матері, притулилися до неї. В хаті чути було лише тиху молитву дідуся:

— Господи, Господи! помилуй нас грішних...

— — — — — — — —

По другому боці Дністра був військовий магазин. А там повно всякого добра, цілі стоси мішів під піддашем... Перейшов батько щасливо Дністер.

За добру годину відчинилися двері. Увійшов батько. На плечах у його мішок повний чогось... Очі в батька світилися якось так дивно. Віддихав глибоко й тяжко.

(Висипав з мішка сухарі. Діти кинулися до них. Та вони не мали сили розломити твердих як зелізо сухарів. Батько приніс миску, налив до неї води, накидав сухарів.

Не мали ще часу й покушати й кусника сухаря, як на дворі роздалися крики.

Хтось копнув ногою об двері, двері відскочили. В хату увійшло десять жовнірів-Мадярів з офіцером.

Батько підвівся з лави, підійшов покірно до офіцера.

Офіцир виляв його по мадярськи, мішаючи чеські й хорватські слова:

— Ті сі проклети лопов, шпіон! (Ти проклятий драбе, шпіоне!)

І вдарив його револьвером по голові.

Жовніри звязали батькови руки. Забрали його на команду, пігнали теж і маму з дітьми.

Хата лишилася самітна, чути було тільки слабий стогін дідуся:

— Господи! Господи! помилуй нас грішних!

Коли найстарший син вернув застав порожну хату. Хліб, що приніс зі собою, поклав на лаву. Став кликати маму. Та йому відповів тільки відгомін його власних слів. А як спитав немічного дідуся, де всі забралися, цей не міг уже нічого відповісти. Отворив тільки очи, підвів руку, хотів нею показати на двері; але вона опала йому назад на постіль.

І як побачив хлопець, що рука дідуся опала, а голова похилилася на бік, заплакав голосно. „Він вже не жиє!" І мерщій кинувся з хати. Побіг до сусідів, що були таки досить далеко, бо їх хатина стояла самітна на березі Дністра. Один хлопчина розповідав, що бачив, як батька повели Мадяре.

Коли прийшов на місцеву команду, побачив там на подвірю батька, матір з дітьми. Довкола стояли жовніри з наїженими багнетами. Його не допустили до батька.

Було вже пізно. Сонце западало. Батька звязаного відвезли до міста.

Мати пустилася за возом... Та й відігнали, тяжко вибили прикладами рушниць.

Коли мати вернула до хати з дітьми, застала дідуса мертвого. Батько не вернув уже домів. Його розстріляли, бо сказали, що він хотів перепливти Дністер, щоби дістатися на другий беріг до неприятеля.

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ

Представитель всіх Корабельних Ліній.

АГЕНЦІЯ ЗАЛОЖЕНА в 1910 р.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ

через Антверпен, Бремен, Гамбург, Роттердам, Данськ і Триест, на найлутших і найскорших кораблях.

СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.

Пересилка і виміна гроший після курсу дня. ВІДЇЖДЖАЮЧИХ ДО ВИМИНИ ГРОШИЙ НЕ ЗМУШУЄСЬ.

По належні інформації і аплікації на пашпорти удавайтесь до знаного всім від много літ ГРИГОРІЯ КУНАШЕВСЬКОГО, на адрес:

G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N.Y.

За добру обслугу дістаю від многих подяку, сподіюсь задоволити і Вас.

UNITED STATES LINES

ВІДІЗЕ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ ПРЯМО ДО БРЕМЕН І ГДАНЬСКА

PRINCES MATOIKA.....SEPT. 15, OCT. 22, DEC. 10
POTOMAC.....SEPT. 22, NOV. 5, DEC. 24
HUDSON.....OCTOBER 15, DECEMBER 3

Коротка дорога до Чехо-Словакії і Галичини через Boulogne.
CENTENIAL STATE.....SEPT. 6, OCT. 11, NOV. 15
OLD NORTH STATE.....SEPT. 29
PANHANDLE STATE.....OCT. 25, NOV. 26, DEC. 27

Всі пасажири 3-ої кляси дістають кімнати з 2, 4 і 6 ліжками.

ПРЯМО до CHERBOURG і BREMEN

Посьпішні і найліпші кораблі під американською флягою.
GEORGE WASHINGTON.....SEPT. 3, OCT. 4, NOV. 8
AMERICA.....SEPTEMBER 28, NOVEMBER 1, NOVEMBER 29

Голоситись до 45 Broadway, New York City, або місцевих аґентів

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВИПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО

ГАМБУРГ	3 кляса	$125
ДАНЦІГУ	" "	$135
ЛІБАВИ	" "	$145

+ $5 податок

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОШРУБОВЦІ ВІДЛИВАЮТЬ

„ЛІТУАНІЯ" - - - - - - - - 7. ВЕРЕСНЯ
„ЛАТВІЯ" - - - - - - - - 21. ВЕРЕСНЯ

Талони нової прямої лінїи між Лібав — Данцїг — Галифакс, Канада

Зарезервуйте місце у наших уповажнених аґентів у вашому місті, або: BALTIC AM. LIN. AB. LIN., INC., 6 ва'. Fus. Аґенть, 9 Broadway, New York City. E. W. KEUPE, Ґенеральний Аґент, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

ШИФКАРТИ

продаємо лише во компаняїчних цїнах на всі лінії до Галичини і з Галичини і до всіх частий сьвіта.

ПАСАЖИРІВ, котрі їдуть до краю ми стрічаємо на стациях, забираємо їх на ночлиг до власного чистого і здорового еміґраційного дому, обслуговуємо їх по кантинах, котрі на жадання таком асекуруємо і перетримуємо їх капуєки безплатно у своїм стороджі аж до дня відїзду пораблю.

ПАШПОРТИ виробляємо листовно в кількох днях, аплікації виповняємо безплатно.

Даємо особливу опіку для родин і партій.

Від хвилї приїзду до Ню Йорку заопікуємо ся Вами і Вашими баґажами.

На жадання асекуруємо баґажі аж до Вашого дому.

Посилаємо гроші до Галичини і других країн телеґрафічно і почтою по дневнім курсі і з повною ґарантією.

Полагоджуємо успішно всякі судові і земельні справи в старім краю.

Цїна шифкарт на кораблях, котрі їдуть без пересїдання, через Гамбург і Бремен до Львова 131 долярів, через Шербурґ до Львова 99 долярів.

Особливу увагу звертаємо на великий корабель МАРНТ КЛЕВ, котрий йде просто до Гамбурґа на 15 вересня.

По всі інформації і розклад кораблів пишіть, або приходіть до:

MORRIS ENGEL, BANKER,
129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНЦІ

Їдучи до ГАЛИЧИНИ у нас дістанете осібні КАЮТИ на найлїпших пасажних кораблях, котрі їдуть просто і без пересїдання до Гамбурґа, Бремен, Гдансьска і других портів.

ПАШПОРТИ виробляємо листовно в кількох днях, аплікації виповняємо безплатно.

Даємо особливу опіку для родин і партій.

Від хвилї приїзду до Ню Йорку заопікуємо ся Вами і Вашими баґажами.

На жадання асекуруємо баґажі аж до Вашого дому.

Посилаємо гроші до Галичини і других країн телеґрафічно і почтою по дневнім курсі і з повною ґарантією.

Полагоджуємо успішно всякі судові і земельні справи в старім краю.

Цїна шифкарт на кораблях, котрі їдуть без пересїдання, через Гамбурґ і Бремен до Львова 131 долярів, через Шербурґ до Львова 99 долярів.

Особливу увагу звертаємо на великий корабель МАРНТ КЛЕВ, котрий йде просто до Гамбурґа на 15 вересня.

По всі інформації і розклад кораблів пишіть, або приходіть до:

MORRIS ENGEL, BANKER,
129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ДОПИСІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Народні збори і большевицькі кричники.

Прочитав я в „Свободі" за збори в Перт Амбою. „Поїду — сказав я собі. — Абож я не патріот? І так неділя, а до Перт Амбою недалеко".

Зачалися ті збори о годині 6-тій вечером. Народу повна галя, а Перт Амбойщі мають гарну, велику галю з парком. Зібралося нас народу з цілої околиці, щоби почути бесідників і делеґата з рідного краю, д-ра Л. Мишуту.

Ще перед зборами видно було громадки людий, котрі сталися попід стіни. Многі були порозодягані до сорочки і з цигарткамі в зубах добирали собі міни та відваги. Коли комітет попросив усіх, аби заняли свої місця, то показалося, що тут не мається до діла з людьми культурними, бо деякі з них, підсичені „самогонкою", котра так і смерділа від них, з осличою вперстостю та глупеньким усміхом давай підгукувати, а радше хрунькати, чим дали доказ, що не о рідну справу їм розходиться, але о то, щоб приїти; щоби показатися вірними найманими комісарів та недоюдками, котрі готові з рідної неньки остатну сорочку здирати — тую сорочку, котра разом зі шкурою прилипла до кости від ударів ляцької нагайки.

Заворушилося сумлїнне народу і почувся крик: „Ґроч, я-ничари!" Помогли трохи розумні слова розваги громадянина Івана Савєрчака, котрий упімнув „товариплів", щоби не доброму або були спокійні або винеслися; що стін тої галі не треба підпирати плечима; що коли вони не можуть стояти о власних силах, нехай вчіляться плота. Та все таки „товариші" хотіли спробувати сили і вигукували, щоб громадяни опустили галю. Подалося було назад кільканайцять куцохвостих лисів, але бачучи, що не мають сили розбити зборів, посрамились і тілько підхрунькували.

Віче отворив предсідатель комітету братств і товариства „Січ", котрі занялися скликанням зборів. Виступив до бесіди п. Роман Слободян з Елізабет, Н. Дж., та своїм сильним голосом придусив ті шмери. Майже півтора години греміли слова з уст бесідника, котрий переповідав про долю і недолю поневоленого народу; подавав способи ратунку того, що ще вдається ратувати; доказав, що як Петлюра так і комісарі вирізнили поверх 10 міліонів українського народу, а в тім і нашої Галичини та Буковини. Лях нас віддали на поталу. І тому, коли днесь одиноким нашим правним оборонцем є др. Евген Петрушевич, то нашим обовязком, синів рідного краю, є поперти тих, котрі не підписали ганебної умови, а противно: обстоюють за права народу. Цілу і правдиві слова нераз оплескувано горячими оплесками і видно було, що у присутних єщіре українське серце; тілько глупенькі міни порозкидуваних по галї я-ничарів, котрі не могли сидіти спокійно, свідчили, що їх палили огнем слова правди і через те вони швиндялися з кута в кут.

Рясними оплесками привитано гостя із рідного краю, д-ра Л. Мишуту, котрий привитав всіх зібраних так щиро, як тілько може привитати син того самого народу. Він розказував, які бої переходив наш нарід; як крок за кроком здобувано кожду пядь землї; як майже цілий рік наше власне народне правительство по сотках літ неволї доказало цілому світови, що ми маємо силу самі собою рядити і самі можемо ґаздувати у своїй власній хаті. Він взивав американських Українців, аби всіма силами старалися направити се зло, се насильство, котрого допустився такий американський президент Вілсон, за намовою котрого позволено польським розбишакам під проводом Галера заняти наші землї. Грімкими оплесками нарід подякував за щирі слова.

Знов виступив п. Р. Слободян і попросив усіх, аби зголосилися до дискусії. Зголосилося кількох большевиків та стали плести такі нісенітниці, що бесідник в пару хвилях черненько з ними справився і доказав їм самим, що вони не знають, чого хотять. Усі їх питання кружляли коло совітської України. Вони кажуть, що Україна є тілько контрреволюціонерів не хочуть погодитися з нею. Р. Слободян доказав чорним на білім, повторяючи слова Раковського з американської часописи „Ню Йорк Америкен" з дня 21. с. м. (отже з того самого дня, з неділї), де Раковський виразно сказав, що Україна є тілько одним маленьким департаментом російської держави і не має жадної політичної ані економічної окремішности. От так собі, як би приміром тут було якесь жидівське підприємство, в котрім, аби злапати Українців, посаджено коло бюрка жидка, який трошка калічить по українськи і для оказа бути того приманою, щоб злапати легковірних. Посрамившись, товариші давай підсувати звісного неробу, щоб продував кричати „спіч". Товариш виступає і каже: „Доляра дам, дайте слово!" Відтак підніс на два, дальше на чотири, а потім крикнув з розпукою: „Десятку дам!" — „Давай!" — сказав Слободян. — Пішлемо бідним інвалідам". Але товариш схрунив, не дав нічого і „спіч" його пропав.

Предсідатель зборів подякував бесідникам за труд і завзяв присутних, аби всі члени парохії, братств і товариств поперли Позичку Свободи на своїх мітінґах. По відспіванню „Ще не вмерла" і „Не пора" нарід подався домів.

Нас з цілої околиці зібралося много народу, та не сподівалися ми по Перт Амбою сего, що ми бачили. Встид і сором покрив наші лиця за наших таких кривляк, котрих ніхто не просив на ті збори, а вони самі вдерлися там насильно. Коли співано народні гимни, то декотрі з них викривлялись і курили, хотяй ніхто на гали не курив. Наші краяни поводилися не як люди, але як худоба. Сего не робить жаден инший нарід, хиба наш. Збирали на бонди Чехи, Словаки, Поляки і саміж Американці, але нігде сего не було. Кождий рад був показати свої вітчині. А тут наші люди самі не давали і других не допустили дати. Ми дивилися на них як на варятів та здвигали раменами. Тим більше мене боліло, коли я побачив, що ті киринники то майже всі мої краяни з Рогатинщини. Нанесли вони нам, другим краянам, лише встид і ганьбу. Ми мусимо встидатися за них.

Люди повідали собі, як виходили з галї, що большевики вже від рана приготовлялися до розбитя зборів (що їм не вдалося, бо збори відбулися раньо): пили від рана, співали по домах большевицьких, куками ставали і других перемовляли та по хатах ходили. Тих большевиків не було много, але що було робити з упертими і попідпиваними? Мені дивно лише, чому то пертамбойська громада не зірве раз на все з большевиками і рішучо не загородить їм дороги на свої збори. Найлучше робити збори, як нераз в старім краю, котрого допустився такий же зборів то не є жадна штука, ані не героїзм; сего дела дурень докаже. Але се велике падлюцтво тогди, коли вважиться доля нашої країни, розбивати збори. „Ежедневні Вісти" можуть бути горді зі своїх учеників.

А тепер до вас, панове большевики. Чию то ви робите роботу: чи Москалів чи Поляків? Бо ви йдете на руку Москалям, Жидам-большевикам і Полякам. Всі вони затирають руки і тішаться з вашої підлої роботи. Вони мають вас за своїх приятелів, бо ви їм помагаєте нищити нашу країну, Галичину й Україну, і тримати наш нарід в неволи Ляхів. Пригадайте собі пісоньку: „О честь вам, кацапські і польські лайдаки!" Поляки, Москалі і ви з ними не хочете вол нашій Галичині, але бажаєте, аби ми вічно були рабами і погноєм Польщі. А коли хочете инакше, то покажіть! Видріть ви Галичину з рук Поляків! Згода? Покажіться героями, йдіть до краю, ставайте в ряди. А коли ви не годні сего зробити, то чому бороните другим? Чи се чесно? Нам все одно, хто се зробить: чи ми, націоналісти, чи ви, большевики. Зробіть се! Ми сто разів волиємо бути під нашими большевиками (не жидівсько-московськими!), а хочби і під самими чортами (але нашими!) ніж під Ляхами. Затямте собі се! А нарешті на вас тяжить пятно киринників, запроданців і зрадників свого народу. А такими людьми можуть бути лиш такі гемняки, як ви.

Учіться, люди добрі, по других плейзах оминати таких темняків, як в Перт Амбою, і пятнувати їх! •

Націоналіст з Рогатинщини.

—o—

ШЕНАНДОА, ПА.

Кацапський аґент гнївається.

Доведавна був у нашій парохії дякоучителем один кацапський „стодп", котрий ширив усюди московсько-російську ідею і навертав наш нарід на „русскую віру". В школі він головний частик клав на святу кацапську букву „йор" і доказував, що без тої „святої букви" наш нарід пропаде з лиця землї. Його „педаґоґічна" праця принесла такі успіхи, що бувші його ученики назвали свиту кацапську букву хвостом і тепер заявляють публично, що того хвоста нікому на світі не потрібно (його-ж тепер і родовиті Москалі не вживають).

За той кацапський хвіст наш „господин професор" домагався що місяця по пять долярів підвишки і добре йому жилося доти, доки парохіяльні урядники (без відома парохіян) жадані ним підвишки давали. Колиж нарешті самі урядники побачили, що тих підвишок уже забогато і перестали їх давати, то тоді „господин професор" погнівався, лишив нашу парохію і повандрував до Маганой Сіти. Тож Маганой не дурні, то (бо в Маганой Сіти люди не дурні), тож постановив зажити собі свобідно і по панськи. За зароблені у нас гроші він купив собі фарму і став независимим від нікого чоловіком. Але і фарма не дописала, бо на фармі треба робити, а тут долоні мягонькі і до фармерської роботи неспосібні. „Господин професор" почав знова шукати за легким хлібом і з тяжкою бідою роздобув собі посаду о одній православній парохії. Та тут нова біда: парохія маленька, царських рублів з Росії тепер не присилають і... треба бриндзю бити.

Аби в якийсь спосіб роздобути хоч трохи гроша, наш бувший дякоучитель видрукував собі шери на якісь колодки і прийшов з тими шерами до нас. Облетів цілий Шенандоа і не продав ані одного шера. Ся „людська невдячність" так його розлютила, що він не витримав. Заплакав тяжко, гіренько заридав і виляв свою жовч на невинний папір. В 59-тім числі кацапської „Правди" він помістив свою допись і всипав нам усіх так, як то лише кацапські опричники потрафлять.

Виходячи з тої засади, що Господь Бог сотворив собаку на те, щоби вона гавкала, а не хочу реаґувати на ту собачу лайку, але дозволю собі дати „господинови професорови" одну осторогу: Чоловіче добрий! Відчепися ти від нашого духовенства і від нашого мазепинства, бо се не вийде тобі з добром! Коли ти знайдеш в нашій парохії ще яке кацапське смітте, то прийди і забери собі його, або сядь на нім і вий, як собака до місяця, до кінця свого непотрібного нікому життя.

А до наших громадян у Шенандоа я маю отсю одну просьбу: Люди добрі! Не слухайте кацапських агентів, котрі вас хочуть розбити та шукають собі якоїсь дикої претенсії до наших людий і до нашого громадського маєтку. Таких „народних робітників" як наш бувший дякоучитель-кацап вимітайте зі своєї хати враз з їх шерами і колодками. Нехай „господин професор" їде з тими своїми колодками до Росії, межи Москалів, і нехай там його колодки купують. Нам кацапських колодок так потрібно, як потрібна є в нашій азбуці „свята русска буква" — йор.

П. Онисин, парохіянин.

НА УКРАЇНУ

Пішлю посилочки до всіх повітів України. Добрий харч і подостатком. Особні кімнати. Обмірні місця на дику. Всякі вигоди найлїпших кораблів.

RED STAR LINE

Кораблї відходять кождого тиждня Pier 58-62 North River, New York

Finland	Антверпен	1. жовтня
Zeeland	Шербурґ	10. верес.
Kroonland	Плимут	17. верес.
Lapland		24. верес.
Samland	Гамбурґ	1. верес.
Gothland	Лібава, Данзіґ	22 вересня

Лише 3-та кляса:

AMERICAN LINE

Manchuria	до Гамбурґа і Данзіґ через Шербурґ	6. жовт.
Mongolia	до Гамбурґа і Данзіґ через Шербурґ	8. верес.
Minnekada	До Гамбурґа і Данзіґ	22. верес.

WHITE STAR LINE

Adriatic	до Шербурґ	5. жовт.
Olympic	Саутгемптон	3. верес

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.

власник 116 кораблів—поємность 1,250,000 тон

9 Broadway, New York City або місцевих аґентів

ПРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення зкритьми не приймаються. За одноразове оголошення в сїй рубрицї платиться 2 цент. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення. Добразове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЮ 2 або 3 руми. Можу купити також фарму і замешкати. Голоситись: SAM LUCHUF, 412 E. 6th St., Room 10, New York, N. Y.

З причини виїзду до Краю є НА ПРОДАЖ БУФЕТ І ГРОСЕРИЯ з українській і польській околиці. Торговля істнує вже 36 літ. Спродам за низьку цїну. Голоситися до: ALEXANDER KOWALEWSKY, 353 Henderson St., Jersey City, N. J. 02-04

ПОТРЕБА молодої женщини до домашної обслуги. Мусить бути добра кухарка; охайна; чисто держатися і знати як обслужити до стола. Троє осіб в родині. Жадаєсь першої ласки поручення. Адреса: MRS. R. B. FARQUHAR, The Wellsmore, 2178 Broadway, New York City. Tel. Schuyler 6772, де належить зателефонувати. 202-04

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната, І-ий поверх, під ч. 139½ East 4th St., New York City. 02-03

ПОТРІБНО пан Україніця, горожанина сего краю, до Уир. Спілки виробу грамофон, шафочків, конзолів і т. п. Хотячий вступити до нашої спілки мусить мати тисяч долярів ($1000.00). Наша спілка буде закладати корпорацію, на що маємо всї машини, модель каталоґи і все що потрібне до сего бизнесу. Українець, котрий вступить до нашої спілки обійме уряд касієра. Прошу зголоситися до: 202-04

АНТІН ЖУБРИД,
24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.

НИТКИ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ

найлучшої фр. марки Д. М. С. до вишивання нумер 16, Тузин ниток 36 шт. Яда середної. Кашо..... 60 шт.
Вовні по ..... 5 шт.

До кождого замовлення повище одного долярa, даємо альбом з взірцями ДАРОМ. 96-07

SICHOVY BAZAR,
34 E. Seventh St., New York, N. Y.

НОВІ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ!

Накладом „Голос Правди" вийшли гарні переписні картки Київські листівки з історією Кіева. Книжочку написав Д. Антонович. Ціна серп має 16 карток, з книжочкою коштує 50 цент. Замовляти посилайте до: HOLOS PRAWDY, 119 E. 7th Street, New York, N. Y. 94-02

НА БОЛІ І ДОЛЯГАННЯ

PAIN-EXPELLER

Торговельна марка Реґістр. Уряду Злучених Держав.

ПРИЯТЕЛЬ В ПОТРЕБІ.

Телефон: Dry Dock 1118

ДОК. МЕД. МУСИЙ КАДЕЦЬ

50 St. Marks Pl. (8th St.)

• коло Другої Евенї

Приймає щоденно: 9—11 рано; 1—2 попол.; 6—8 вечер. У неділї і свята: 9—1 попол.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.

Години приймання: від 9. рано до 9. вечер, в неділї до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.

Лїчить всї хронічні застрілі слабости мущин і женщин.

ЛІКАРСКА ПОРАДА ДАРОМ

Dr. ZINS

110 EAST 16th ST., N. Y.

між Irving Pl. & Union Sq.

Год. від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол. •

ДР. Б. ГОНГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

304 — 2nd AVENUE,
между 17. а 18. улицею
NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Телефон 1882 Stuyvesant

NAVIGATION CO.

КОРОТКА ДОРОГА ДО РОСІЇ, УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ, ЛИТВИ, ЧЕХО-СЛОВАКІЇ

найкоріпший, великими, новими двошрубовими кораблями

S. S. NEW YORK

відїде до АНТВЕРПЦІ І ДАНЦІҐ

14-го ВЕРЕСНЯ

S. S. JOZEF PILSUDSKI

відїде до ДАНЦІҐУ

6-го ЖОВТНЯ

Трета кляса до АНТВЕРПІ $100; до ДАНЦІҐ $100 і $5 такса.

Голоситись під число
1819 Broadway, New York.

КОЗАЦЬКЕ СВАТАННЯ

на три дії

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ФАРМИ!

ФАРМИ — жадайте велику листу Funk'a фармів в Честер, Монтомери і Берке Каунтах, Па.

H. D. FUNK,
Bell Phone 866 BOYERSFORD, PA.

БОГАТІ ФАРМИ ЗА ТАНІ ГРОШІ.

Фарма 112 акрів, дім на 9 кімнат, 11 коров і телиць, 250 курий, 10 гусий, одна машинерія і вози, одна мала від міста. Ціна $3.900, готівки $1.900.

Фарма 235 акрів, дім на 14 кімнат, 19 коров, 3 кайвки, 1 бугай, 3 коні, 300 курий, всяк фармерська машинерія і вози. Ціна $6.000, готівки $3.000.

Голоситись до: 201-03
PISARKO & POKUTNY,
406 E. 5th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 305 АКРІВ, з домом на 12 кімнат, 16 коров, 1 бик, 3 коні, 500 курий; всї фармерські машини і другі забудовання; пів міл від бітної дороги, одна міля до стациї зелїзницї; за молоко бере $300 місячно. Ціна $8000, готівкою $4000, решта на сплату. Голоситься лично або пишіть до: A. LAPINSKY, 390 Ferry St., Newark, N. J. 201-03

ПРОДАЄМО ФАРМИ недалеко Ню Йорку в найлїпших місцях в Америцї. Приходіть до нас а можете вибрати собі фарму яку хочете. Продаємо фарми по ріжних цінах, від $2000 до $16.000 і єдиться по інформації на адресу: SPENICK & LOBAR, 68 Avenue, A, New York City, конер 5-ої улиці. 02-07

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛІ З ЛІСОМ

в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 миль ходу від міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або писемно до: 95-
T. J. HRYCET & CO.,
329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО! НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

На продаж фарма 172 акрова в стейті Ню Джерзи, в віддаленю 65 миль від Ню Йорку, а 4 Милї від міста Стаффі, до школи 15 мінут ходу. Більша половина під управою а решта грубий, вартостелий ліс і пасовиско 50 штук худоби. Фарма в части обгороджена і обсіяна. Дім цілком добрий 9 румах, з ганком і пивницею, дальше коло критий, велика стайня і всі инші будинки господарські. До фарми додано 1 добру корову, 2 безрогих і стадо курий. Будинки асекуровані на $3000. Околиця дуже гарна і здорова. Цїна всего 2900 дол. з чого половина готівкою. Голоситися устно або писемно на адресу: 203-04
VI. KNIHINITSKY,
30 East 7th St., New York, N. Y

ПРОДАМ ФАРМУ 150-АКРОВУ

з причини виїзду до краю. Фарма відповідна для двох або трох спільників. Земля добра і урожайна, вся оброблена, є також грубий ліс. Дім новий має 14 великих кімнат, дві стодоли а в них повно сїна, великий курник і машина до нагрівання курят, всякі вози і ледїяна, штельмашка з тульсами, всяка фармерська машинерія і форнічи, будинок на корму, машини в стодолї до стягання сїна, сїялки, на квашение кукурузи і три инших будинків, три великі вози, три брички, пара першої кляси коний, 9 коров дійних, 1 бик, 2 кайвки і 325 курий а менше і більше. Те все віддам з фармою. Ся фарма є відповідна для людий, що люблять працювати і весело жити та доробляють. Продаємо без аґента дешево. Сусїди Галичане, церква і школа близько, три милї до міста, добра дорога. 202-3,5

Пишіть в дістанете відповідь:
MIKE GAJEWSKI, R. F. D.,
Leonard's Bridge, Conn.

ФАРМИ! В РОМ, Н. ЙОРК! ФАРМИ!

1) Фарма 64 акрів доброї землї, 15 грубого ліса, 35 орної землї, будинки першої кляси, 8 коров, 1 бугай, 2 кобили, 2 коні, 4 безроги, 150 курий, всякі машини, бори, вози, все що продалось сего року. Ціна $4.400, вплати $2200, а решта на річні сплати по $100 і 5 процент.

2) Фарма 40 акрів, доброї землї, будинки в середним стані, 6 коров, 1 бугай, 2 телиці, 2 коні, 6 безрог, 80 курий, машини, вози, ріжного роду, врожай з сего року. За всьо кіна $3500, вплати $1900, решта на сплати по $75.00 річно.

3) Фарма 100 акрів, половина орної землї, будинки в добрім стані, 20 акрів ліса, 35 орної землї, будинки першої кляси, 8 коров, 1 бугай, 2 коні, 6 свиней, 150 курий, машини, вози, врожай з сего року і все що находиться на сїй фармі. Ціна $4500, вплати $2000, а решта по $100 на рік і 5%.

Родинцї! Тепер найлїпше купити фарму тут в Rome, N. Y. Сї три фарми повисше отложені є добрі і можна зробити на них незгірше життя. Місто Ром є велике і є добрий маркет. Все можна тут продати як де инде. Хто хоче купити одну з сих-фарм, то нехай перше пише до мене і порозмітнює з мною листами, щоби не приїжджати даремно. Тепер є найлїпший час тут на дурно гроший в нерізнім часї. Моя адреса така:

ІВАН ЛАВРУК,
306 S. Madison St., Rome, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без оплати в котрій сторонї Півдня або сказати вельмиє тепе, телефонуйте до МУЗИКИ і завдержать. 36вісп
2231 W. Chicago Ave.
Телефон: Seeley 4252